

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak kü-
lendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetűri hirde-
tésnél olcsóbb. Nyilttér
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Csata után.

választási harc izgalmaival
elmult. Hála Istennek! Ezt
mondja az egész megye.
És méltán. E harc kimé-
letlen és kegyetlen volt:
sok mérges nyíl lett kirö-
pítve. Szünjön meg a párt-
harc, legyen vége a gyű-
lölködésnek és térjünk
vissza haladásunk békés
munkájához: pártkülönb-
ség nélkül, mint az előtt,

iparkodjunk megyénk és hazánk anyagi és szel-
lemi emelésére! A harc elmúlt, muljék el a gyű-
lölködés is.

A harc lezajlása után szokás a küzdött
bejárni, a holtakat felszedni és eltemetni, a se-
besülteket összegyűjteni és sebeiket bekötözni,
— és a történeten okulni!

Kétségkívül dolog, hogy az ellenzéknek
harci pozíciói előnyösebbek voltak a kormány-
pártiéknál. Tagadni, bírálni könnyebb, hálásabb,
népszerűbb feladat, mint bizonyítani, védeni! Fő-
képp ha adókról van szó, sokkal könnyebb oly
közönséget találni mely azokat sokallja és le-
szállítani akarja, mint a kik megnyugosznak az
ellenkezésben, ha a haza érdeke kívánja! Fárda-
tlan megyei és országos kortesek járták be
megyénk minden zerge-zugát minden faluját és
beszéltek elragadóan a népnek olyant, a mit
az hallani szeret. Nem csoda, hogy el volt ra-
gadtatva a nép! De csak cserélnének szerepet,
próbálnának csak a népnek olyant mondani, a
mi nincs szája íze szerint — s oda van min-
den kortesbeszéd hatása. Számos példánk van
reá. Egyének kik a legnépszerűbbek voltak
falujukban, míg a néppel egy uton haladtak, mi-
helyt az ár ellen uszni próbáltak senki sem hall-
gatott rájuk. Mi ebből a tanulság? Hogy a nép
viszi magával, ragadja magával vezetőit, s nem
a vezetők viszik magukkal a népet. Ez szomorú
és veszedelmes jelenség: az értelmiség le van
telve vezérszerepéről és helyét a demagógia
foglalja el. Ez is egyike azon eredményeknek,
a melyeket az ellenzéki korteskedés felmutathat.
Szomorú eredmény.

A mérsékelt ellenzéknek a mult választá-
sok alkalmával egy kerülete volt, most azt el-
vesztette, azt a kormánypárt elhódította tőle, de
más kettőt nyert, a hódásghit és az apatinit.
A hódásghit, kárpótlás az elvesztett kernyaiért;
— az apatini tiszta nyeresége a mérsékelt ellen-
zéknek, de e diadalt nem elveinek köszönheti,
sem jelöltjének, hanem tisztán az apatini helyi
körülményeknek, illetőleg a községben dülő köz-
legelői viszálynak, melyet ügyes kortesek a
kormánypárt ellen kihasználtak; továbbá annak,
hogy az antiszemita érzelmű Bezdánt azon
fogással megtudták nyerni, hogy a mérsékelt
ellenzék a zsidókkal szemben ugyanarra törek-
szik, mint Istóczy, csak finomabb eszközökkel.
Különböztetve az apatini kerület realis gon-
dolkozás módját, mely a kormánynak annyi há-
lával tartozik, azon meggyőződésnek adok
kifejezést, hogy a mérsékelt ellenzék apatini dia-
dala, csak igen ideiglenes jellegű, mert elvi al-
apon nem állván, annak idején ugyanazon helyi
érdekeknek realis felfogása, melyeket a szenve-
dély egy pillanatra háttérbe szorított, fogja
Apatinban a mérsékelt ellenzék megbuktatni.
Kinek volt haszna az Apponyi-Szilágyi-féle in-
vazióból? A pártnak kevés, azon családoknak pe-
dig a mely lehozta őket éppen semmi!

A függetlenségi párt egy kerületet nyert a
megyei törvényhatóság területén: az almasít.
Nyerte pedig minden külbeavatkozás, korteshad-
járat nélkül, a maga erejéből. A hol független-
ségi hadjárat folyt a Tisza menténben, ott Ap-
ponyi-Szilágyi hadjárata semmi eredményt sem
mutathatott fel, és Szabó László, a zombori el-
lenzéki konferencián tett ígérete is, hogy a Tisza
mentét magára vállalja, — üres, eredménytelen
szó maradt, annak sem volt semmi foganata. A

Tisza mente, az a derék, vagyonos, értelmes
magyar és szerb választó közönség minden eről-
ködés dacára tüntetőleg hű maradt a kormányhoz.

Antiszemita mozgalom, mint előre jelezve
volt, önállólag a megye területén nem ütötte
fel fejét — csak mint kortes eszköz lett a mér-
sékelt ellenzék által egy helyen, Bezdánban, fel-
használva. Bizony szégyenletes dolog ez azon
pártra, mely a legelemibb szenvedélyek pokolját
is mozgásba hozza, csak hogy valami kis sikert
elérhessen.

Dacára a sokkal előnyösebb helyzetnek a mér-
sékelt ellenzék mégis csak kevés hódítást tett a
megyében, bár a siker érdekében minden követ
mozgásba hozott. Mult választáskor a megye 11
választó kerületéből 9 volt a kormánypárté, 1 a
mérsékelt ellenzéké, 1 a nemzetiségieké. A mostani
választások folytán a megyei törvényhatóság
területén van: 6 kormánypárti, 2 mérsékelt el-
lenzéki, 1 függetlenségi, 1 pártönkivüli és 1 nem-
zetiségi kerület. A kormánypárt egymaga 6 ke-
rületet bír, míg a minden néven nevezendő el-
lenzék csak 5 pozíciót mondhat a magáénak. A
mostani választási harcban öt csatát veszítettünk,
de hatot nyertünk. Tekintettel arra, hogy az
ellenzék egész erejével éppen Bácsme gyére ve-
tette magát és eszközei tekintetében is nagy
előnyben volt — az eredményen méltó okunk
van örövendeni, bár nincs annyi kerületünk mint
1882-ben volt.

A mi az Apponyi-Szilágyi-féle megyénkben
kifejtett akciót illeti, teljesen fentartom többször,
érvekkel beigazolt, meg nem cáfolt, álláspontom.
Az Apponyi, Szilágyi, Horánszky, Urváry,
Király stb. szövetséget komolyan támogatni,
sem politikai, sem katolikus szempontokból nem
lehet: politikai tekintetéből nem, mert ez elvi
quodlibet semmi állandósági jelleggel nem bír,
s kormányra jutásával oly válságokat idézett
volna elő ingatagságaival, melyek súlya alatt
hazánk közállapotai komolyan veszélyeztettek
volna; katolikus tekintetéből nem, mert a
benne erősen képviselt szabadelvű doktrinarizmus
csakhamar legyűrte volna a konzervatív irány-
zatot, a melyet már ugy is nagyon megpuhitott,
és impraktikus elméleteinek feláldozta volna a
katolikus egyház elvi igazait a házassági és
sok más egyéb kérdésekben és megtörte volna
hatalmi állását a közjogi és birtoki tekintetek-
ben.

Az egész választási mozgalomban csak egy
tényt tartok megfoghatatlannak, és ez az, hogy
a különben felvilágosodott és hazafias szellemű
megyei alapság túlnyomó része, több katoliki-
kus lelkész és még több segédlelkész, e kézzel-
fogható, szembeszökő igazságok dacára, a mér-
sékelt ellenzéki szövetséget mellett foglalt tün-
tetőleg állást, sőt igen sok esetben a megenged-
hető határokon is messze túltette magát. De
végre is fiat pax, et abundantia pacis!

A harc elmúlt, muljék el a harag is, te-
messük el. Gyógyítsuk be az egymáson ütött
kegyetlen sebeket s fogjon a megye lakossága
ismét pártkülönbség nélkül kezét a közjó eme-
lésére.

Dr. Margalits Ede.

Mezőgazdaságunk fejlődése.

A nemzet újra ébredésének fokozatos jeleivel
napjainkban öröndetes módon találkozunk, midőn a
hazánk és népi boldogítására irányított tényezőkkel
gazdagodunk, hogy így a nép terheinek elviselhetésére
módot nyújthassunk egyrészt, de másrészt magadjuk
azon alapot is, melyen haladva, hazánk lakossága a
boldogságot, a megelégedést elérhesse.

Hazafias kormányunk magasatos feladatává tette,
hogy a nemzet létalapját képező ügyet, a mezőgazda-
ság és az evvel kapcsolatos ipar és kereskedelem ügyét
azon polera állítsa, mely azt nagy fontosságánál fogva
méltán megilleti.

Evszázadok mulasztásait kellett e téren is pó-
tálni, mely mulasztás sem az intéző férfiaknak, sem a
nemzetnek bűnül fel nem róható, hanem egyedül azon
viszonyoknak, melybe hazánk földrajzi fekvésénél fogva
jutott.

Evszázadokon keresztül hazánk volt a bástya a
hódító török ellen; s míg a nyugoti szomszéd nemze-

tek békés napokat élve, fejlesztették a tudományt, fel-
virágoztatták a földművelést, az ipart és kereskedel-
met, addig e nemzet vérzett, hogy a rabigától meg-
mentse magát s általa a kereszténységet; — fegyver-
rel ébredt s fegyverrel dőlt nyugalomra!!!

Ma már hála elődeink rendíthetetlen hazafisága,
honszerelmé s áldozat készségének, e szomorú állapot,
mely minden percben esatára hívta a magyart —
megszűnt, s saját belügyeinkre fordíthatjuk tevékeny-
ségünk összes erejét; — s miután Magyarország ki-
válólag földművelő termelő ország, legfőbb feladata,
hogy a földművelést s az evvel szoros kapcsolatban
levő állattenyésztést fejlessze s emelje oda, hol a gazda
létele s boldogulása azt megköveteli.

Magyarország istentől megáldott föld, tejben és
vajban uszó Kanahán, csak a kinálkozó módokat és
alkalmat kell megragadnunk, hogy a boldogságot és
jólétet házunkba varázsoljuk az által, hogy az okszerű
és józan gazdálkodás alap elveit sajátítsuk el.

Minden állam közjóléte a mezei gazdaságon, mint
eredeti és biztos alapon nyugszik; anyagi és szellemi
hatalma, ereje és gazdagsága csak addig van bizto-
sítva, míg a mezőgazdaságot el nem hanyagolja, vagy
annak nagy fontosságát félre nem ismeri.

A nemzet ügyeit intéző férfiak testülete, hazafias
kormányunk e tekintetben is iparkodik megfelelni a
feltevésnek, hogy virágzó és boldog állam csak akkor
lehetünk, ha a mezőgazdasági ügyeket testtel-lelékkel
ápoljuk és fejlesztjük; vagy mit jelentenek amaz alkot-
ások, melyekkel napjainkban lépten-nyomon találko-
zunk, midőn a kormány atyáskodó támogatásával a
földművelés tudományának oltárokat állít, hogy onnan
a nemzet életerős fáját képező kis birtokosság azon
tanokat sajátítsa el, mely őt a jövedelmes, az okszerű
és a józan gazdálkodásra megtanítja.

Az ember lelke örül, midőn látja, hogy napjaink-
ban mindezen tényezők, mint mezőgazdaság, ipar és
kereskedelem azon polera emeltetnek, melyen alig né-
hány éve, a legmerészebb képzelet sem hitte, hogy
valaha állani fognak. A legújabb idők megszülték
azon férfiakat, kik a földművelés ügyét felkarolván,
megtestesíteni óhajtották ama mondas igazságát, hogy
„csak értelmes munkán van Isten áldása.” Ugy de
ezen megtestesítés sok idő és pénzbe kerül.

Alig mult el néhány év, közgazdasági ügyünk
óriási módon emelkedett. Gazdasági felsőbb tanszé-
keink elegendő számban állanak tenn. A gazdasági
egyletek tetszhalotti álmaiból egy Kemény Gábor
miniszter ébresztette új életre, támogatván, segélyez-
vén minden néven nevezendő dolgokkal. Az életre való
egyletek a segélyezés alatt rendbe hozván ügyeiket,
mindinkább kezdenek önállólag szerepelni. Az állat-
tenyésztés érdekében, hogy mennyi lett téve, elég ha
csak a ménes intézményekre mutatunk s figyelembe
vesszük, hogy a szarvas-marhatenyésztés javítása és
fokozása is már azon ponton áll, hogy kormányunk
gondos figyelmét, az eredmény koszorúzza dús kama-
taival.

Nincs közgazdaságunknak egyetlen ágazata, mely
kikerülte volna figyelmét a kormánynak; de ha az
eredmények egyszerre nem szembeszökők is, nem sza-
bad feledni, hogy a közgazdasági ügygyel mennyire
kevésbé törődünk egész a legújabb időkig, így a hosz-
szas mulasztás után, az eredmény is csak fokozatosan
fog jelentkezni; de hogy jelentkezik lassankint, de
biztosan: beszéljenek a tények, melyekkel napjainkban
találkozunk.

A mezőgazdaság ügyeit intéző férfiak hazafias
kötelességüknek tekintik most már odahatni, hogy a
közép gazdálkodási rendszere javíttassék, hogy a nép
taníttassék. Erre mutat a gazd. vándortanárok műkö-
dése, erre azon határozott nézett, hogy minden me-
gyének legalább egy földműves iskolája legyen.

Ada mezőváros hazafias érdemekben gazdag kö-
zönsége nem volt elfogult, nem volt szűkkeblű, midőn
a tanügyek élén álló férfiú intencióját, a már csak
rövid pár hó mulva megnyíló földműves iskola megalko-
tásában megtestesíté. Rövid időn megnyílik e csar-
nok, hogy belőle az egyszerű, de józan gazdálkodás
alapigazságai hirdettessenek. Legyen üdvözölve a de-
rék város, annak derék előjárósága, hogy a mezőgaz-
daság államfenntartó ügyének s így édes hazánknek
oly hasznos, de oly szükséges szolgálatot teljesített.

A kormány megtette eddig s megteszi ezután is
a maga hazafias kötelességét; de feltétlenül szükséges,
hogy annak ténykedése, hazafias áldozatokkal, támo-
gatásokkal — gyámolítottassék, hogy az okszerű gaz-
dálkodás ügyének terebélyes fájáról, azon gyümölcsö-
ket nyújthassuk kigazdánkunknak, melyre valljuk be
őszintén, pirulás nélkül, hogy ezeknek égető szükségük
van. Szükségük éppen ezen áldott, őstermekénységük
talajon, ezen gazdag vidéken; hogy beigazoltassék
az, — melytől jelenleg iszonyodnak, hogy nem az
örökös buza és tengeri, — tengeri és buza termelés,
hanem a takarmány termelés s az evvel kapcsolatos
állattenyésztésnek teljes arányba hozatala az, melyen
a boldogulás ösvényére jutunk s melyről majd később
másképp fog alkothatni magának a szemlélő, e gazdag
vidék mai elhanyagolt állattenyésztését illetőleg is!

Adja isten, hogy azon mag, mely május 19-én lett
ünneplésen elültetve, mielőbb teremje meg kívánt
gyümölcsét, hogy ezuton édes magyar hazánk nagygyá,

hatalmassá és boldoggá lételének életerős fája fejlődjék!!!

Isten áldása lengjen az új alkotáson. Isten áldása lengjen azokon, a kik azt alkoták!!!

Szobonya Bertalan,
az adai m. kir. földm. isk. igazgatója.

Hírek.

Nyilatkozat. E hó 9-én Apatinból este hazajövet az ott tapasztalt állapotok felett elkeseredve, azon értesítést veszem, hogy a mérsékelt ellenzék a hód-sági kerületben ingyen osztja a nép közt „Tagblatt” című hírlapját, melyben minden lehető követ eljöl-tet érdekében: hogy ez eljárást ellensúlyozzam, rö-gtön egy német cikket írtam, melyben pártunk jelöl-tét ajánlom, lehetőleg népies modorban, az ottani vá-lasztóknak, mint meggyénk szülötét és mint olyat, kit egy oly nagy hazafi ajánlott, aki szép tetteket vitt véghez, míg az ellenjelölt idegen és csak oly nagy hazafi által ajánlatot nekik, ki sok szép beszédet visz és vitt véghez. Népszerű irányra törekedvén, két helyütt alszerűvé, trivialisá lettem, ami különben gyakran előfordul, kivált ily szokatlanul magas hul-lámokat verő kortesharc izgalmai alatt. A két alszerű kifejezést: „Nichts und Niemand” és „dahergelaufener Fremdling”, mellyel az előttem teljesen ismeretlen ellenjelöltet, Hevessy Bertalan urat illetem, röstellem, helytelenítem és nyilvánosan visszavonom. Hibám e nyílt, őszinte kijelentésével tartozom önmagammak! A kérdéses melléklet már a lap széthordása és postai szétküldése után nyomtatván ki, azt, nehogy idejét mulja, a kiadóhivatal azonnal rendeltetése helyére kül-dötte oda, a kiket egyedül érdekelt. A nagy közönség e melléklet megjelenése folytán semmit sem veszített, ha valaki veszített valamit általa, úgy az csak én magam vagyok! Zombor, 1884. évi június hó 16-án Dr. Margalits Ede.

Nyilatkozat. A helybeli ellenzéki lap a helyett, hogy a fenti ügyért — ha már közügyet lát a mi privát munkánkban is — egyszerűen magyarázatra hívott volna bennünket, nekünk ront és kiméletlen személykedésre provokál bennünket. Mi, lévén némi veszteni valóknak, nem osztjuk azt a felfogást, hogy a szerkesztők bohócok, akik hajba kapnak, hogy az éret-lenek fölöttük kacaghassanak. Azért azon hangot egy-szerűen rosszaljuk, sértő föltevésait — hivatkozva köz- és magánéletünkre — visszautasítjuk s egyuttal a saját érdekében megkérjük azon szerkesztőseget, ne akarjon nekünk hivatalosan privát órákat adni a tisztességtan-ból; mert különben kénytelenek leszünk taxative, dá-tum szerint felsorolni azon tényeit, melyek után ő csak megérdemli, de nem prédikálni érezheti magát hi-vatva. Ne provokáljuk magunk ellen az eszmeszegény-ség vádját, hogy nem tudunk írni, ha csak egymáson nem rágódnak. Mert ha ezt tesszük, megszűnik lét-jogunk. Békesség velünk! A szerk.

Kernyaján a képviselő-választás eredménye éjjel 11 órakor lón az elnök által kihirdetve, mely szerint Széchényi Jenő 310 szavazattöbbséggel orsz. képviselő-lévi megválasztva. A közzététel után 120 fáklya-vívó, bengáliai tűz fénye mellett a képviselő lakásához indult, hol is őt Popovics Dusan, a kerület szolgál-bírja, három nyelven mondott beszédben üdvözölte, mely után Széchényi választókkal együtt harsány „éljen”-ek és ovációk mellett a község házához ment a mandátum átvétele végett. A község házában a választási elnök Mihályi János főügyész üdvözölte, mire Széchényi meghatottan mondott a választóknak köszönetet a bizalomért, igérvén, miszerint minden törekvése anya-megyéje és a választókerület lakosai érdekeinek elő-mozdítása leendő.

Zomborban a választási aktus ritka csendben és rendben történt. Már 9 órakor át volt nyújtva az egyhangú mandátum Mártonfi Károly m. e. képviselő-lőknek, mit ő magyarul, utána Popovics Dóme szer-bül köszönt meg a választóknak. Este a képviselő tisztelőre fáklyás menet volt, melynek élén Kozma László magyarul, Popovics Dóme szerbül (költemény-ben) üdvözölte a derék férfit. Ő klasszikus alakban, de néhol a szenvedélytől duzzadó kifakadásokkal fel-lelt. Nem barátja — ugymond — a tüntetéseknek s a mait is a nap jelentőségére irányulónak magya-rázta; a mennyiben ma ünnepeli e város az igazi szabadelvűségnek és társadalmi egyesülésnek ünnepét. Mi szívesen annak vesszük az egyhangú választást és minden órában hajlandók vagyunk az egyetemes ki-békülésre; hanem az alig válik ténnyé oly ellenmon-dások közben, hogy a béke fáklyái előtt maga a kö-vet a kormány „megmérhetlen vesztegetéseiről, a nem-zetiségi törvény kijátszásáról, az óriás kigyóként nem-zetünk idegeit ropogtató álszabadelvűségről, személyes bosznelégtételről” beszél, holott tudja, hogy eme egyé-nileg jogosult, de az egész város képviselőiben jo-gosulatlan felfogása, az itteni értelmiség nagy részét személyükben és elvükben sérti s a kölcsönös közele-dést csak a kicsinyes városi koncoasztás hűsöz fazeka körütti elhelyezkedési sakkjáték képzelt jövője érde-kében szenvedli. Egyik Frigyesről beszél, hogy mid-őn kemény természetű elő utjában elbukáltak alatt-valói, ostonnal ment nekik s végig verén őket így kiáltott fel: „En azt akarom, hogy alattvalóim em-gem bizalommal szeressenek.” Ne alkalmazza ezt a győztes tábor; hanem ha már meg van a formai, szám-szerű többség, nyerve meg a szíveket is. Mi politikai ellentel fogásuk iránt ezentul teljes tisztelettel leszünk, de azt sohasem hagyhatjuk szó nélkül, ha a mi kép-viseletünkben is oly kraftausdruckokat „ropogtatnak”, melyek miatt a szépen felgarnirozott testvéri egyet-értésből demagógia nő ki, vagy pláne városunk pol-gári és értelmi osztálya egymástól elszigetelődik. Vé-gül megemlítjük, hogy a részleteket csupa tapintatból és tiszteletből nem írjuk le, nehogy a vasárnapi utcai közörmöbe a mi révünkön csak egyetlen ürömcsepp is beleveggyüljön.

Fáklyamenettel tisztelték meg vasárnap Szemző István urat, az ellenzék elnökét; szónok dr. Grüner Samu ur volt. A dikciókból részint az ujjongók szün-telen zsvivaja, részint a szónokok szaloni halksága miatt egy igét se hallhattunk. Bikár Simon szerb párt-elnökkel Bátor János katekéta beszélt, szépen és mér-

sékelt; mire a megtisztelt szokásos tapintatos körül-tekintéssel felelt.

Ujvidékről írják: Bende Imre volt képviselő f. hó 13-án újra, s pedig most egyhangulag orsz. képviselővé választatott. A választás a legnagyobb ocsendben és példás rendben folyt le, egyetlen kurjantás vagy a legkisebb lárna sem hallatszott, még zenezőt sem engedett meg az óvatos pártelnök, nehogy ez ál-tal is ingereltesse a kedélyek. A választók teljes komolysággal s a magasfokú feladat férfias öntudatá-val nagyszámban jelentek meg a választás helyiségé-ben, hogy szükség esetén tömeges szavazásukkal biz-tos győzelemre juttassák szeretve tisztelt jelöltüket, Bende Imre apát-plébános urat. Volt ugyan szó, hogy majd a szerb omladinisták, majd más ellenzékiek álli-tanának fel ellenjelöltet, de a hír csak kőza hír ma-radt. Nincs is itt jövője a szerb nemzetiségi program-nak, nincs itt talaja az ellenzéknek. Az ujvidéki ha-zafias érzelmű polgárság kétszeresen érzi s tudja mel-tányolni a magyar kormány bölös vezetéseinek áldásos voltát. Mert hogy Ujvidéken, eme csiklandós határva-róban a magyar hazafias polgárság ily hatalmasan fellélekedett, hogy a magyar államesme itt is ép oly dicsőségesen kezd ragyogni minden téren, akár a tisz-ta magyar vidékeken: annak főtenyezője a bölös és atyai magyar kormány volt, a mely itteni közegeiben, öntudatos intézkedéseiben manapság is és mindenha bizton halad a kitűzött nagy cél felé. Erzik, tudják ezt az ujvidéki magyar hazafias polgárok s nem is kéznek minden kínálkozó alkalommal ez érzelmüket manifestálni. E meggyőződésüket jelentették ki azon szilárd összetartásban is, melyet a magyar államesme legkiválóbb előharcosának, Bende Imre apát urnak megválasztásában tanúsítottak. Mi hisszük, hogy e meg-győződés napról-napra csak erősülni fog, meg vagyunk győződve, hogy a magyar hazafias érzelmek a magyar hazafias zászlaját a jövőben is hasonló lelkesedéssel s áldásos egyetértéssel lobogtatják s vezetik biztos győzelemre Krónikás tisztünknek alig birunk megfe-lelni ez áradozó érzelmek közt, azért tisztünk megje-gyezni, hogy a választási actus után kiüldöttség ment a megválasztott férfit, a ki megjelenvén a választási tereben riadó lelkesedéssel fogadtattott. Rohonyi Gyula választási elnök, tisztjének komolyságához ké-pest, rövid, egyszerű szavak kíséretében nyújtotta át a mandátumot, de megemlékezett a választó közönség higgadt magatartásáról is, hogy kihágás, üldöklés, fejbeverés nem történt. Bende képviselő ur előbb ma-gyar, azután német nyelven adott kifejezést hálájá-nak a ritka kitüntetésért s találon apostrofálván a mandátumot, igérvé, hogy ő nekünk ugyanaz marad, a mint volt, hogy teljes erejével a magyar haza felvi-rágóztatásán s ennek keblében e város jólétének elő-mozdításán fog mindig munkálkodni. Ez ünnepély után hazakisértük képviselőnket; majd egy tömegesen szeretett főispánunkat kerestük föl s tolmácsoltuk iránta való határtalan tiszteletünket s szeretetünket. Az általános öröm közepette ováció tárgyává tettük a pártelnököt, sőt többen tiszteletük kifejezése céljából felkeresték a választási elnököt is. Ily emelkedett han-gulatban végződött a ritka alkotmányos ünnepély. S.

Almás, jun. 13. 3/4-kor hirdettetett ki a választás eredménye 371 szótöbbséggel lett Olay Szilárdnak, ki 1239 szavazatot nyert, míg Kanyurszky 868-at. Mi, kik ismertük e kerületet, előre tudtuk, hogy a kor-mánypártot győzelemre csak valami véletlen segíthe-ti, mert e kerület iszonyúan el van rontva; az ered-mény tehát nem lesz meg, de feladni azért a kerület-et a szabadnak nem volt szabad, nem annál kevésbé, mert a pártok állását nem az itt nyilvánuló számarány jelezte. Az ellentét többsége úgy 120 körül lehet, a mivel többet kapott, a mieink adták, mikor a bukást már előre látták. De azért e szám is, melylyel legyő-zettünk elég tisztességes, nem igen volt több a mult-ban sem a győzelemnél, midőn pedig az előkelő név nimbusa, az uradalom iránti lekötöttség s egyéb hathatós segédesszük szerepeltek. Kanyurszkynek, az e vidéken teljesen ismeretlennek, nem válik szé-gyenére a bukás. Közszeregetben álló kedves szolgabíránk örömmel nézhet vert hadára, hisz az egész értelmiség számba nem vehető csekély kivétellel mellette áll, kiket pedig nem a szolgabíró, hanem Deák Zsigmond a szíves jó barát — hozott össze. Ő gondoskodott arról is, hogy a kormány vallásügyi viselete miatt méltán aggódo-papság ki legyen békítve s egy lábba az ő jelöltje mellett foglaljon állást. Tisztelettel parancsol Kunbaja, mely község oly számban jelent meg, miut máskor soha. Nem kevesebb elismerésre méltó Bikity, mely négy annyit hozott, mint az ellenzék. Mateovics is állta a helyét, mint rendező, nemkülönben Kisszállás, de a fanatizált tömeggel megbirkózni eredménytel nem lehetett. Régen halljuk, hogy a szélbal tüzzel játszik. Igazolják ezt a jelen tünetek is; mert a „schwarz auf weiss” program nélküli képviselő, ki nyíltan is jelezte szíves készségét, hogy a perselybe nyúljon, nagyokat mondhatott, midőn sorra járta vá-lasztóit, mert azok aligha maguktól hirdették, hogy bizony nem ártana egy kis polgárháború. Annak a biztatásnak, hogy „nem kell félni sem a fő-ispántól, sem a szolgabírótól” itt-ott szintén meg volt a kézzel fogható eredménye. Jankovác amazonai, mintha csak Dunapatajra jártak volna iskolába, azonban mind-en nagyobb baj nélkül visszaterelte őket rántást ke-verni a szandárok kardlapja. Mélykúton egy pár kissé érdekesebb arcocirgatásnál nagyobb veszedelem nem történt. A tatabázi háborúnak egy pár fa esett áldo-zatul, azontul egy ember feje és egy másik háza os-tromoltatott meg, az utóbbi kevés sikerrel. A legko-molyabb baj Szent-Ivánon történt, hol egy embert szúrtak meg, ki aligha áldozatul is nem esik. De hát a dicsőség szép, ha magát olykor hőstettekben kimu-tatja. Uram! Uram! Irányi uram! ne csak írásban hirdesse, hogy ne zavarogjanak, embereinek. A holt betű nem orvosolja meg, amit a prédikációval elron-tanak. A zavargás okát nem lehet a műveltség hiányára vissza vinni, hiszen más párton is ott a nép — az a zöm; de rendező a szélbal zavarog. Sőt e mellett a lobogó mellett meg a kaputos ember is elefejtji a mórest, mint az egyik szélbali almási fiskális, ki saját prépost-plébánosára rámondult, hogy minek ült be a sátorba, míg a szavazás rákerül. Láttam a sátorban ülni vörös tol-las szavazót hasonló célból s nem akadtam meg benne,

hiszen az öreg embernek hosszasan áldogálni nehéz s azt elnézte az érdemes fiskális ur is, de a prépost, — ha öreg ember, nem érdemel figyelmet — mert zöld-tollas. No de ne vessük a szemükre viselt dolgait, nyugodjanak békességben babáiraikon. R. l.

Novoszellő. Junius 12. Gromon Dezső a tovari-sovai kerület szabadelvű párt képviselőjelöltje e hó 10-én tartá körútját. E napon érkezett községünkbe a járás derék s mindenki által szeretve tisztelt szol-gabírja. Csupor Gyula kíséretében. Itt br. Rumers-kirch Hugó ő méltósága, Berzenkovits Péter közsé-günk fíradhatlan jegyzője, Gritzmann János plébá-nos, élén nagyszámú választó közönség fogadta őt folytonos tarack durrogások s folytonos éljenzések közepette. Ezek után — miután előbb sorba járván, üdvözölte az egybegyült választókat — a község ház tornácán tartá beszámoló beszédét. Szavainak hatá-sait esetelni toll nem képes, és úgy hiszem eléggé festem le azokat, midőn annyit jegyzek meg, hogy nem egy választó szeméből csaltak ki örömkönyveket. Rövid ittidőzése után, folytonos tarackozás, szünni nem akaró éljenzések „Rákóczy” induló közepette, ki-sérve beláthatlan kocsisortól, Plávna felé vette útját, hol is hasonló lelkesedéssel fogadták. A lelkesedés általános.

Szabadkán Ivánka Imre és dr. Horváth Mór szabadelvű pártiak ellen Probojsevic Fülöp és Ver-mes Gábor lépnek föl pártionkivüli programmal. A vá-lasztás csütörtökön lesz. Baján ma választanak.

Az ujvidéki pangermán zúglap azt regéli, hogy Bende Imrét csak a hivatalnokok és személyes tisz-telő kiáltották ki követté, míg az ipar-skereskedő osztály távol maradt. Hogy miért? — azt nem mondja. Bizonyára azért, mert törpe kisebbségét érezte, vagy azért, mert nincs érzéke a hazafiai jogok és kötele-ségek iránt. Azt csak nem akarja elhíttetni, hogy mint ellenzéki többség nem tudtak fogni jelöltet. Hiszen van Ujvidéken kétszáz ember, aki akár republikánus programot mond egy kis képviselői egzisztenciáért!

Vizsgálatok sorrendje a zombori állami főgymna-siumban az 1884. tanév végén: 16-án: Vallás. — 17-én délelőtt: I. o. latin, magyar. III. o. magyar, latin, német. V. o. magyar, német, történelem. VII. o. latin, görög, magyar. Délután: VI. o. mennyiségtan, természetrajz. — 18-án délelőtt: II. o. mennyiségtan, földrajz, rajz. VI. o. latin, görög. VII. o. mennyiség-tan, természettan. Délután: szerb nyelv. — 19-én dél-előtt: I. o. földrajz, mennyiségtan, rajz. III. o. törté-net, földrajz, mennyiségtan, rajz. V. o. latin, görög. Délután: francia nyelv. — 20-án délelőtt: II. o. latin, magyar. IV. o. történelem, term., mennyiségtan, rajz. VI. o. magyar, német, történelem. Délután: gyorsírás. — 21-én délelőtt: V. o. természetrajz, mennyiségtan. IV. o. magyar, latin, német. VII. o. német, történelem. Délután: tornász. — 23. 24-én: magán vizsgá-latok. Az érdekelt szülőket és tanügybarátokat szíve-sen látja az igazgatóság.

Az ujvidéki kir. kath. magyar főgymnasiumban a szóbeli érettségi vizsgálat f. hó 19-én veszi kezdetét Fehér Ipoly tank. kir. főigazgató elnöklété alatt.

Szülők figyelmébe Mokry Amália és Mariska (özvegy Bransicsné), kik Zombor városában tartott leányiskolájukat megszüntették s Budapestre felkö-löztek, itt elvállalnak néhány vidéki leánykát, kiket szülők nevelésük folytatása végett a fővárosba fel-adni és itt valamely nyilvános iskolába vagy nevelő-intézetbe bejárnatni kívánnak. A két derék nő gondos felügyeletet, egészséges lakást, az iskolai feladványok és kézimunkák körüli támogatást ígrik. A zongora-tanítást özvegy Bransicsné, már megelőzőt több évi tanítási gyakorlat után, annál biztosabban vezetheti, mert az országos zenedében is nyert alapos képezte-tést. Feltételek: Teljes ellátásért egy hónapra 35 frt. Az iskolai feladványok ismétlő felügyeletéért 5 frt. A zongora-tanításért 10—15 frt. A jelen lakásukhoz leg-közlebb eső nyilvános tanintézetek: az Országos Nő-képző-Egylet tanintézete, az Angolkisasszonyok zár-dája, a belvárosi polgári felsőbb leány iskola, az orszá-gos zenede s. a. t. A netalán kívánt közelebbi tuda-kozódás egyenesen Mokry Amáliához volna intézendő, Budapest, IV. Szerb utca, 2. szám, cím alatt.

Szalmásy Ferenc, a zombori kir. törvénytörvény-szék nyugalm. irodaigazgatója, f. hó 15-én helyben elhunyt.

Az ujvidéki szerb főgymnasiumban miniszteri biztosul az érettségi vizsgálatra Asbóth Oszkár mi-niszteri titkár küldetett ki.

Az érettségi vizsgálatok Fehér Ipoly lovag, kir. főigazgató elnöklété alatt megtartattak. Jelentkezett 16 tanuló, az írásbelin elbukott 5, a szóbeliről vissza-lépett 1, megbukott 3, sikerrel letette 7. Ezen ered-mény is elég példa lehet a szülőknek, hogy tehetség és hivatás nélküli gyermekekkel ne vesztegetessék el a jobbra használható éveket a középiskolákban, ha-nem adják őket megfelelő életpályákra.

Az ujvidéki selyembűbő beváltási hivatalban a beváltás már nagyban folyik. A helyiség újra kicsiny-nek mutatkozik, mert már a kir. gymnasium üres szo-báit is igénybe veszik.

Özv. Kiss Sztaniszlóné Margit szabadkai kalaposnő a f. évi május hó végén Ó-Kanizsán megtartott orszá-gos vásárról hazafelé jövén, útközben, éjjeli időben kocsijáról egy láda 83 kalappal ellopott a Palios-Szabadka közti országúton. Károsult nő a város köze-lében észrevette a hiányt, de keresései sikertelenek maradtak. Néhány nap mulva azonban Volek Gáspár, az alföld-fiumei vasút öre 72 db kalapot adott át a sza-badkai kapitányi hivatalnak, azt adván elő, hogy la-kása közelében egy ember feküdt, kire ő rákiáltott: ki vagy? mire az ember elfutott és ott hagyta a 72 db kalapot, melyeket károsnő tulajdonául ismert. F. hó 1-én a káros nőnek fia az ellopott kalapok egyi-két felismerte Szabadkán Kolonits Félix mászáras Fábán Lajos nevű inasának fején, ki is faggattatván, bevallotta, hogy azt Lőrincz Dinda János nevű ro-vott előéletű egyének gazdasszonyától Somogyi Ju-listól vette. Ez utóbbinál kutatás tartatván még egy hasonló kalap megtaláltatott. Az ügy a törvénytörvény-székhez került.

Az ujvidéki polgári kaszinó f. hó 25-én a futtaki erdőben majálist rendez, mely igen díszesnek és mu-latságosnak ígérkezik, mennyiben nemcsak a tagok nagy számmal, hanem a vidékről is sokan óhajtanak abban résztvenni.

Követválasztás után.

Baján Szutrély Lipót ügyvéd s takarékpénztári igazgató egyetlen kedves leányát, Jolánt, eljegyezte Hegedűs Aladár p. ü. fogalmazó Pozsonyban.

Ujvidéken f. hó 30-án lesz a városi tisztújítás. Pénz. Jelzálogi biztositék mellett 1100 frt azonnal kölcsön vehető. Bővebb felvilágosítást szíveségből a lap kiadója ad.

Csöd. Miskolcz és Eichner ellen esőbiztos Huszka Ödön, tömeggondnok Latinovits János; bejelentési határidő június 20-áig Szabadkán.

Ujvidéken a városi képviselők f. hó 14-én rendkívüli közgyűlést tartottak, melyben elhatározatott, hogy a jelenlegi hivatalnokai status egy rendőri alkaptánnyal szaporíttatni fog. Irnoki állomás leendő 12 m. p. I. és II. osztálybeliek; az I. oszt. irnok fizetése leendő 600 frt és 100 frt lakbért, a II. oszt. irnok kap 350 frt fizetést és 72 frt lakbért, a városi tisztújítás f. évi augusztus 30-án leendő.

Sztanisicson f. hó 15-én, vasárnap községi orvost és aljegyzőt választanak.

F. hó 9-én Ujvidéken özv. Kaupa Teréz asszonyt kísérték örök nyugalomra, ki végrendeletileg a magyar főgymnasiumnak, a tűzoltóságnak és az evang. templomnak 100–100 frtot, az újvidéki dalárdának, a szerb munkaegetletnek, a magán ipariskolának 50–50 frtot hagyományozott.

A varosháza alatti boltok és pincék f. hó 17-én d. e. 9 órákor 1884. évi november 1-étől számítható három évre haszonbérbe fognak adni. Nem önzésből, hanem a közügyek kívánatos nyílt kezelése érdekében óhajtuk, hogy a polgármester az efféle bérbeadásokat, ha nem tetszik itt, hát a másik helyi újságban, de mindig okvetlenül meghirdesse, már a város megnyugtatása és a részrehajlás vágyának elhárítása tekintetéből is. Mert mi a multkori bérbeadás alkalmából határozottan emlékezzünk az ilyen félig nyílt eljárás elleni panaszkokra, s azoknak fokozatos ismétlődését óhajtani nincs okunk.

Ujvidéken a kath. népiskolákban a zárvizsgák következő sorrendben fognak megtartatni: f. hó 18. és 19-én a belvárosi fiúiskolában, 20-án a szt. rókusi iskolában 23., 24. és 25-én az apácák gondozása alatt levő leányiskolában és kisdóvodában.

Ujvidéken Belohorszky Gizella urhölgy, Belohorszky Károly ottani tanító huga, ruhaszabászati tanfolyamot nyitott. Nevezett urhölgy magát egy fővárosi intézetben kiművelte és egyik hölgyi divatlap munkatársa. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

Orvos urak figyelmébe ajánlván. Hazánk orvosi-és természetvizsgálóinak XXIII. vándorgyűlése az idén Buziás fürdő és Temesvár sz. kir. város hazafiúi meghívása folytán 1884. évi aug. 20-ától 25-éig fog a fenti két helyen megtartatni. A vándorgyűlés tagja bárki lehet, a ki az orvosi, természet- és rokon tudományt műveli vagy kedveli és hogy ha az o. é. 6 frt évi díjat megfizeti. A tagsági jegyek 1884. évi június hó 15-étől már átvehető. Lesz kirándulás Aninára, Marilla völgybe, Resicára, Orsovára s a Hercules fürdőbe stb. helyekre. A részt venni óhajtok f. év aug. hó 10-éig Sztupa György gyógyszerész urhoz Budapest, VIII. ker. Calvintér forduljanak.

Az újvidéki dalárdának f. hó 8-án tartott junálisa kitűnően sikerült, a mulatok csak éjjel utáni 2 órákor mentek széjjel.

Pivnicán, 1884. jun. 14.

„Száll a madár ágról-ágra,
Száll az ének szájáról-szájára:
„Ején Gromon Dezső!”

Olyan triumphust talán senki sem fog élvezni, mint a mi derék képviselőnk, Gromon Dezső, Tovarisován.

Már fél 10 órákor ki lőn hirdette, a mit különben úgy is hittünk, hogy Gromon Dezső (az Isten sokáig éltesse!) a tovarisovai kerület képviselőjévé egyhangúlag megválasztott.

Folyó hó 11-én Gromon Dezső, szeretett képviselőnk, Csupor Gyula palánkai szolgabíró ur kíséretében Pivnicára jött. A fogadtatás impozáns volt. A borzasztó esőnek dacára is 8 kocsi, megrakva lelkesült, feltollazott és zászlózott választókkal, fogadta őt Paraga határán.

A szeretetreméltóság dacára, melylyel kedves képviselőnk hozzánk közeledett, akadtak konkolyhíntők!

Nem tudom miféle jelzöt alkalmazzak azoknak neve elé, mert nem vagyok képes azon rütlekűséget feltolni, mely még egy olyan személyiség ellen is, mint Gromon Dezső, aljas piszkafáját ki tudja dugni. Csütörtökön este megjelent községünkben Lehoczki, kulpi jelgyőző és a kocsmában a népet Gromontól elidegeníteni akarta.

Hogy mit beszélt, azt most mellőzöm; hogy miért tette azt, arra meg nem tudnék felelni; de jegyezze meg magának Lehoczki ur, hogy egy olyan törvényellenes tettet vitt véghez, a miért bizonyára meg fogja kapni méltó jutalmát társával, Mirkovits urral egyetemben.

Mint látja, a mi ügyünknek éppen nem árthatott, — hanem bemutatta magát.

Gromon Dezső koszorúzott nevével kár is volt ezt összehoznom; de nem tehetem, hogy a józan nép figyelmét fel ne hívjam, habár utólagosan is, hogy ilyen emberek csak port szeretnek szeméibe szórni, azért hát jól vigyázzanak.

Gromon Dezső az általános kikiáltás után magyarul és németül beszélt a néphez és pedig oly nagy-szerűen, hogy mindenki azt mondta: „Ezelőtt kalapot emelek!”

Ezután fecerunt magnum áldomás, mely Tovarisova derék jelgyőzőjénél kezdődött, majd a szerb papnál folytatódott és a rom kath. lelkész urnál végződött.

Itt is hangzottak szebbnél-szebb toasztok a királynak, királyi családnak, Rudolf trónörökösre és Stefánia trónörökösre, Gromon Dezsőre, Tovarisova derék jelgyőzőjére; de ki is tudná végigszámlálni?

B. I.

Az ó-kanizsai választókerület alkotmányos szabadság joggyakorlatában ismét szép jelét adta elvhőségének, eme nemes tulajdonságának, midőn valamennyi választó község nagytöbbsége érett megfontolással, higgadt magatartással — rágalmozások ellenében — lelkesülten sorakozott a szabadelvű párt zászlója alá. Midőn t. i. minden megszorítás nélkül, csekély küzdelemmel ismét őszinte tisztelőjét, báró Podmaniczky Frigyes követjét óhajtott felküldeni a törvényhozó testületbe, melynek 1867. óta általános ismert kiváló munkás tagja.

Legyen szabad a jeles férfúnak közéletünk négy évtizedre visszanyúló multját ez alkalomból épülésre áttekintnünk. Báró Podmaniczky Frigyes Pest megye gyűlésén, még 1848 előtt, ékeszölésével a szabadelvű pártot támogatta. 1848-ban jelgyőzője volt a főrendiháznak, míg a haza veszedelme őt is a csatáért nem szólította; mint huszár, századosi ranggal, a szabadságharcban vitézül szolgált hazájának; a világi katasztrófa után egy évig mint besorozott közkatona ő is ott nyomorgott a császári hadseregben. Eme szenvedési után az irodalomnak szentelte életét, s a magas költői becsesél bíró beszélyei és regényei a nagyközönség elismeréséhez az akadémia is csatlakozott. Az emigránsokkal folytonosan levelezésben állott, s az alkotmány visszaállításával mint országos képviselő, a ház alelnöke nagy befolyással bírt saját pártján kívül a közvéleményre is. Főleg sokoldalú képessége, önfeláldozó munkás élete, erélyes magatartása, jeles szónoklata által tűnt ki, a midőn megválasztott a közmunkatánács elnökévé s a nemzeti színház intendantává, nemkülönbön elnöke a végrehajtó bizottságnak is a szabadelvű pártban. Szóval, b. Podmaniczky Frigyes ő méltóságát megilleti teljes mértékben a köz-hódolat.

A választási küzdelem, ha jól vesszük, el van fajulva tán az egész földön. Az ellenzék vezérei céljaik kivételére — nem tekintve senkiben hazafias érdemeket — felzaklatják a még romlatlan népben a legrosszabb szenvedélyeket, a népet demoralizálják; a békés, érdemteljes polgárokat, kik nem osztják véleményüket, gyalázatos rágalmozat szórnak, járván házról-házra, tanyáról-tanyára, nem csupán saját, hanem a szomszédos községekbe is áttolakodnak, legtöbb esetben a kormos, rosvott vagy elégedetlen életű kortesek. Vagy hagynak az ilyen honfiak magukra a népet e tekintetben, vagy azt mondanák a népnek, hogy legjobb politika a munka, a szorgalom, a takarékoság, s hogy ne törődjék a nép azzal sem, mit főznek konyhájában; vagy pedig figyelmessé tennék a népet arra, hogy az országban állandó, kívánt béke, nemzeti jólét uralkodik, hogy a nemzet és a magyar király közt benső egyetértés létezik a hazában mindenütt és mindenben szép haladás mutatkozik; az alkotmány biztositott az 1867-ik évi kiegyezés folytán. Nyugodjanak meg tehát a t. polgárok a fenálló kormány üdvös működésében. Ez a valódi hazafiság, hazafias tett, mely vállalatt megérdemli a legfőbb jutalmat, nemzeti elismerést.

Az ó-kanizsai választó-kerületben majdnem egészen az utolsó hétig ellenjelölt nem volt, nem tudtak abban megállapodni, t. i. az ellenzéki és függetlenségi pártiak, kit léptessenek fel s mely párt részről. Ami derék ellenzéki pártunk Szakáll felléptetésével meg volt elégedve ugyan, de szívósságot nem tanúsított, az országihírű gróf Apponyi fogadtatása és elbocsátása az egész kerületben felette rideg volt. A párt, mely különben nagy zajt ütött, nem tisztelt meg személyes megjelenésével úgy, mint azt tennie kellett volna; kellőleg semmiről sem intézkedett.

Szakáll távozta előtt dr. Engelmann Zsigmond, helybeli fiatal ügyvéd lépett fel; 24 órai lelkesedést, lemondás váltotta fel.

A választás előtti napon, az adai pártvezérek moholyi, kanizsai és martonosi pártbeli választók beleegyezésével Appai Ede adorjáni plébánost léptették fel, s a választás napján a csekélységnek látszó párt, melyhez az ó-kanizsai ellenzék igen, de a függetlenségi még nem csatlakozott, diadalmas mérközésre hivta fel a legyőzhetetlen szabadelvű pártot. Noha 11 órákor 500 ellen még egy szavazata sem volt az ellenzék jelöltjének, — a választás gyors befejezése, a választók hazabocsájtathatása tekintetéből megkerestett az ellenzék jelöltje, lépne vissza, — többszöri felkérésre sem engedé a párt őt lelépni, a minek a művelt közönségre nézve kellemetlen, a népre rosszhatású következménye lett. A szavazás az egyik sátorban 2 órákor, a másikban 4 órákor fejeztetett be. Báró Podmaniczky Frigyes a szabadelvű párt jelöltje 1097, az ellenzéki párt jelöltje Appel Ede pedig 165 szavazatot nyert. A vidéki választók legnagyobb kontingensét Moholy községe szolgáltatta. Még az nap este majd minden választó saját családjához visszatért.

B. I.

Belgrád, 1884. évi június 12-én.

Gőzerővel dolgozik a szkupstina és hogy is ne, midőn az ellenzék, mely a tárgyalás menetét megakadályozhatná, csak két egyénből, Gjuric és Sretenovics urakból áll. A Ristic-pártiak kizáratták s helyükbe pótválasztás rendeltetett el. A szkupstina a miniszterium által előterjesztett törvényjavaslatokat csaknem hozzászólás nélkül elfogadja, sőt mondhatni, hogy a törvényjavaslatok még szigorúbbá tétetnek. Így pl. a sajtókihágásoknál, hol amúgy is érzékeny pénzbiroság hozott javaslatba, a bírságokat kétszeresítették, s a legkisebb fogságbüntetést 8 hónap állapították meg. Az új sajtótörvény, mely a biztositókat is elrendeli, mindenki előtt mint észszerű tekintetik, s különösen most, midőn még a haladópártiak átka uralg, mely párt a szerb sajtót megméltelyezte, most leginkább helyén van a sajtószabadság némi korlátoztatása. Kimondhatlan, hogy eddig mit nem irtak, s mit nem nyomattak össze, s hogy még hivatalan elemek is publicista rangot foglaltak el. Egyének, kiknek a bolti asztal megett, vagy az iskolai padon szűk volt a tér, újságírókká lettek, s még mainap is egy itteni napilap főtényezője egy bajusz- és szakálltalan legényke, kinek előismeretei a népiskola keretét alig haladják túl.

Mindamellét jó és szerencse, hogy az új sajtótörvény szerint, az újságírók csak pénzbirosággal és fogsággal büntetnek, mert Ristic ideje alatt még botbűntetést is alkalmaztak a szerencsétlen kegyvesztett publicistákkal szemben.

A kormánypárt 139-el van többségben, s így a törvényjavaslatok elfogadása nehézségekbe nem ütközik. Az egyes bizottságokban azonban a miniszterium helyzete nem éppen irigylendő; itt minden pillanatban kénytelen előnyöket biztosítani, magát igazolni, gyanukat feloszlatni, csakhogy a győzelem a szkupstinában biztos legyen. A sajtótörvényen kívül eddig már a társulati törvény és az országos csendőrségi törvény ellenszólás nélkül elfogadtatott, különösen a csendőrség nagy rokonszenvre talál, miután ily in tézményi szükségessége bebizonyult.

Milosevics Szima, radikális képviselő, azt az indítványt tette, hogy a mult évi zavargások elnyomására igényelt költségek a kormány pénztárából fedeztessenek, miután ezen költségek sok ártatlant is sújtanak, kik ezáltal igen nyomoztak szenvednek. Ezen indítványt a szkupstina visszautasította, miután az ország pénzügyi viszonyai még nincsenek szabályozva.

A pénzügyi törvényjavaslatokat az erre kiküldött bizottság már tárgyalja, s ezek is egy-két nap alatt a szkupstina elé fognak terjesztetni. Miután azon elvek, melyekre az új pénzügyi törvény alapitva van, a kormánypárt tagjainak intenciói, a törvényjavaslat elfogadása kétséget nem szenved.

A szerb nemzeti bank működését a legközelebbi napokban fogja megkezdeni; mivel Brüsszelből sürgőnyileg értesítés érkezett, hogy a bankjegyek készek és útnak indítottak. A hivatalnokok elfogadván, megkezdődött s naponként ejtetnek meg vizsgák a felvendő hivatalnokokkal. A vizsgák igen szigorúak s így már számos jelölt megbukott. A főpénztárnoki, főkönyvelői, vezértitkári állomásokra igen sokan jelentkeztek, de éppen ezen állások betöltésénél fejtetik ki nagy szigor.

A közraktárt illetőleg újabb mozzanat nem észlelhető; a szerb nemzeti bank egy kissé vonakodik most mindjárt kezdetben a közraktárra annyit kiadni, mert ezen kiadásokat csak a részvények újabb megterhelésével lehetne fedezni. A bank ezen intézményt sürgetni és a költségekhez hozzájárulni fog, de egészen kizárólag a költségeket viselni nem hajlandó. Van már több külföldi pénzüzér, ki a közraktárt felépíteni akarja, s ebből látszik, hogy Belgrád a külföldi kereskedelemre nézve igen leéveszt.

Dr. Gjorgjevics Vladan eddigi egészségügyi országos főnök, vallásminiszterre nevezetett ki. Nem kis fáradságba került Gjorgjevics ezt a tárca elfogadására rábírn. A vallásügyi miniszternek nehéz feladata van, miután a szerb papság most nyílt dacban él a kormányval. Gjorgjevics erélyes ember és kineveztetése a szerb klerust nagy levertségbe ejtette. Kereskedelmi miniszternek Petrovics Vukasin nevezetett ki.

A vasúti építkezések rohamosan haladnak, úgy, hogy őszszel a belgrád-nischi pályaudvaron a közlekedés megindítható lesz. Az alapvasak elhelyezését minap kezdték, miután a szükségelt vágányok beérkeztek és az alapépítések csekély kivétellel befejeztettek. Az épületek is gyorsan fejeztettek be, úgy hogy a belgrádi főállomás épületei már készen vannak. Így tehát a vállalat mindazon aggodalmat, melyet a pálya el nem készíthetése ellen itt-ott hangoztattak, szétoszlatta s csak kívánatos, hogy a török és bolgár csatlakozások is elkészüljenek. A szerb-bolgár viszály a vasúti csatlakozásokat gátolni nem fogja. A belgrád-szalonicchi vonal némi nehézségekbe ütközött, miután a török kormány a csatlakozást nem közvetlenül Szalonicchinál, hanem egy távolabbi északi ponton akarná, a mi azonban a leendő athen-szalonicchi pálya értékét és prosperitását akadályozná.

B. I.

Zombor szab. kir. város közegészségi állapota 1884-ik évi május havában.

Az általános egészségügyi állapot e hó tartama alatt úgy városunk területén, mint az összes szállásokon teljesen kielégítő volt.

A közegészségi viszonyoknak az 1880-ik évben megkezdett s havonként folytatott összehasonlító tanulmányozása alapján: csak az 1881-ik év május hava volt hygienicus szempontból előnyben, míg az 1880-ik évben a kanyaró, 1882-ben a váltóláz kedvezőtlenül folytak be városunk közegészségi voltára; ellenben a mult év május hava egészen megfelelt e hónap kedvező általános egészségügyi állapotának.

Ennek dacára a népmozgalmi adatok e hónap a lakosságnak igen csekély mérvű szaporodását tüntetik fel, úgy, hogy népesedési viszonyoknak meg nem felelő eredmény, igényeinket ki nem elégíti.

A kórmozgalom élénkebb volt mint az elmult hónap; heveny fertőző kórok egy lethalis kimenetelű diphteritis-eseten kívül nem mutatkoztak ugyan, de az orvosi szegény-gyakorlat, mely leginkább hivatott az esetleg uralkodó kórok s azok jellegét constatalni, a légző szervek heveny s idült, hurutos s lobbos bántalmakban, a rendesnél nagyobb arányú fellépést állapított meg.

A gyermekvilágban a 7 éven aluliaknál, e hó folyamán is ép úgy, mint az előző négy évnek megfelelő időszakában is, valamely nagyobb halandóság mutatkozott, főleg az úgynevezett „gyermekgörcsök” folytán, mely kórállapot hazánkban a nagymérvű gyermekhalandóság első s főoka, a melynek fellépésére pedig nem csekély befolyással van a köznépnél a gyermekeknek a tavaszi idény alatt, az időjárás, illetve a hőmérsék kedvezőtlen ingadozására való kellő tekintet nélküli, könnyelmű s hiányos gondozása.

Az iskolába járó gyermekek között az egészségi viszonyok e hóban, a beérkezett összhangzó tudósítások szerint, minden tekintetben kedvezők voltak.

A felnőttek között észlelt közegészségi állapot is kifogástalan volt.

Meghalt e hóban: 68 egyén; 1880-ik évi május havában: 83; 1881-ben: 75; 1882-ben: 69; 1883-ban: 68. E hóban elhaltak közül: 34 finemű és 34 nőnemű. Hét éven aluli: 34, ezek közül gyógykezeltetett: 15 és 19 nem; hét éven felüli: 34, ezek közül orvosoltatott 18 és 16 nem; összesen gyógykezeltetett: 33 és 35 nem.

A halálokok a kezelő orvosok és a városi halottkém meghatározása szerint a következők:

I. Ragályos betegségben meghaltak: roncsoló toroklobban: 1.

II. Egyéb betegségek folytán: veleszületett gyengeség s gyermekaszály: 10; görcsök: 17 (a meghaltaknak 25%; 1882-ik május havában a meghaltaknak: 18%; 1883-ban: 23,5%); agyburoklob: 3; agyvérömleny: 2; hörghurut: 2; tüdőlob: 3; tüdőgümőkór: 11; tüdőlégdag: 1; gyomorbelhurut: 3; vízkór: 2; rák: 4; szájszűkület: 1; pyámia: 1; tabes dorsualis: 1; agyaszály: 6; vonat által elgázoltatott; 1; halva született: 3 (2 fiú és 1 leány).

Az elhaltak kora: 0—1 évig: 27 (ezekből 2 törvénytelen); 1—5 évig: 7 (ezekből 1 törvénytelen); 5—20: 3 (összesen: 0—20 évig: 37); 20—30: 2; 30—40: 5; 40—60: 9; 60—80: 11; 80-on túl: 4.

Elve született e hóban: 70; 1881-ben: 92; 1882-ben: 69; 1883-ban: 70. Az e hóban születettek közül törvényes: 36 fiú és 29 leány, összesen: 65; törvénytelen 3 fiú és 2 leány; összesen: 5; született tehát összesen 39 fiú és 31 leány.

Az 1881-ik évi május havi szaporodás volt: 17; 1882-ben: 0; 1883-ban: 2; e havi szaporodás is: 2.

Orvosrendőrileg megvizsgáltattak e hó folyamán több alkalommal a piaci élelmiszeri cikkek, s különösen tüzetes vizsgálat alá vettem a piacunkon árulni szokott tejet. Megvizsgáltam összesen 35 tejárusnak tejét, kik névszerint a következők: Bandobranszky Persza, Dodics Szekula, Szudarev Persza, Athanaczkovics Katica, Zsulyevics Sztipán, Szticsevics Vata, Novakovics Milan, Maschirevics Milan, Protics Mitar, Szlavikovics Iván, özv. Ferencsevics Márkóné, Milasinovics Sztivan, Raczics Ilija, Vukadinovics Mileva, Zsuljevics Matisa, Vujics Arsza, Gajics Gavra, Guricza Bogdán, Georgievics Koszta, Relics Lázár, Bosnyák István, Manin Milica, Lajos Mária, Milánkovics Mária, Bosnyák Ilija, Gradinác Róza, Sesevics Novák, Tuczakovics Mile, Dodics Szamko, Trencsin Kata, Gotovacz Száva, Valkó István, Plavsics Tamás, Vukicsevics Pál és Sztójacsics Trivun.

A vizsgálat kiterjedt: 1. az esetleg hozzá-tett liszt, keményítő vagy rizsvíz hozzávegyítésére; 2. szóda, kréta, natron bicarbonicum és borax hozzávetelére, mely anyagokat azért szokták a tejárusok a tejbe keverni, hogy a tej meg-alvását késleltessék; 3. vajjon leszedetett-e a tejszín; 4. van-e víz hozzákeverve.

Liszt, keményítő és rizs hozzákeverésének megállapítása végett a tej jodtincturával vizsgálatot meg. Valamennyi tej e nemű hozzávételek-től mentnek találtatott.

A szénsavas alkalic hozzákeverését illetőleg valamennyi tej megvizsgáltatott először is a festanyagok iránt való reakciója végett. A vizsgálat semminemű eredményt sem mutatván, ezen anyagok tekintetében a további megvizsgálás fölöslegessé vált.

Hogy megállapítsák, vajjon a tej leszínezett-e (entrahmt), annak fajlagos súlya vizsgálatot meg. A leszínezés (Entrahmung) által a tej táperejének egyik legfontosabb alkotórészét (zsír) vesszük el, mely nélkül a tej nem képes tápláló feladatának teljesen megfelelni.

A megvizsgált 35-féle tej között 6 találtatott, mely le volt színezve és pedig: Maschirevics Milané (fajsúly: 1.041), Tuczakovics Miláé (fajsúly: 1.039), Bosnyák Istváné (fajsúly: 1.038), Dodics Szekuláé (fajsúly: 1.038) Szudarev Perzsáé (fajsúly: 1.036) és Gaics Gávráé (fajsúly: 1.035).

Víz hozzákeverése által is veszít a tej tápértékéből s mint ilyen rossz s hamisított tejnek tekinthető. A megvizsgált tejek között csak két-tőben volt constatálható a víznek hozzávétele, u. m. Vukadinovics Milévánál (fajlagos súlya: 1.026) és Manin Milicánál (fajlagos súlya: 1.027).

Valamennyi többi tejnek a fajlagos súlya a normalis határok között (1.029—1.034) maradt és így feltehető, hogy azok egészen természetes állapotukban jutnak a piacra.

A megejtett orvosrendőri vizsgálat eredménye e szerint a fogyasztó közönségre teljesen kielégítő lehet, annál inkább, mert az emberi egészségre ártalmas hamisításnak kísérletét sem állapíthattam meg.

A leszínezett s vízzel vegyített tejnek, mint valódi tejnek (ganze Milch) további áru-lását megakadályozandó, vizsgálataim eredményét egy-üttal a városi kapitányi hivatalnak, mint első-fokú közegészségügyi hatóságnak bejelentettem: az 1876. évi július hó 1-én kelt 31.026. számú belügyminiszteri szabályrendelet értelmében való eljárulás végett.

Megvizsgáltattak továbbá a városi tisztviselők által a fennálló 9 kéjnételep 18 bejegyzett örömlényével; a bujakórosak a kórházba szállítottak. Megemlítendőnek tartom e helyütt még, hogy a bujakórnak az utolsó időben észlelt nagyobb mérvű elterjedése végett, a városi rendőri hatóság e hóban a titkos kéjelgést úzó sok csavargónőre több éjjel át erélyes razzia-t tartott; a nagyszámú letartóztatott és orvosilag megvizsgált munkakerülő szolgálók s kóbor kéjnök majdnem 85% bujakórosnak találtatván, a kórházba vétettek fel, honnan egészségük helyre-állítása után haza toloncoltatnak.

Orvosrendőri boncolat e hóban nem fordult elő.

A köztisztaság kielégítő volt.

Az állatok egészségi állapota kedvező volt. Időjárás: legmelegebb nap volt: 21-ke (+ 19,3° C.), leghűvösebb 27-ke (+ 10° C. keleti szél mellett.) Barometer legmagasabban állott 23-án reggel, legalacsonyabban 5-én délben.

Szélirány: első hétben déli; másodikban északi s északnyugati; a hó második felében naponta változó, legtöbbször déli. Derült nap volt 24; eső 4 alkalommal kevés esett.

Kelt Zomborban, 1884. június hó 5-én.

Dr. Pavlovics Simon,
városi tisztviselő.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

NYILTTÉR. *)

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb érvényes
SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital,
kitűnő hatásnak bizonyult köhögéskor,
gégebajoknál, gyomor- és hólyaghu-
rutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.
30—20

*) Az e rovatban közöltéért nem vállal felelőséget a szerk.

HIRDETÉSEK.

SZÁLLITHATÓ ÉS NEM SZÁLLITHATÓ
szegces rendszerű

JÁRGÁNY CSÉPLŐGÉPEKET

tisztító készülékkel vagy anélkül,
ugymint

BACKER-féle GABONA TISZTÍTÓ ROSTÁKAT
tartós és legkitűnőbb kivitelben szállít

a **SCHLICK-féle vasöntőde és gépgyár részvény-társaság gazdasági géposztálya**
Budapest, váci-körút 57. sz. (gyár: váci-ut 1696—1699. sz.)
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték.

Árlejtési hirdetmény.

Bács községének alólírott előjárása részéről ezennel közhírré tétetik, hogy tekintetes Bács-Bodrogh t. e. vármegye törvényhatósági bizottságának folyó évi május hó 27-én tartott rendkívüli közgyűlésében 240/kgyul. szám alatt hozott jóváhagyó határozata alapján, Bács községében újonnan építendő iskola felépítésére nézve, a versenytárgyalás, illetve árlejtés folyó évi június hó 22-én Bács községében délután 3 órakor nyilvánosan megtartatni fog, mely árlejtéshez a versenyezni kívánók ezennel tisztelettel meghívattak.

Az árverési feltételek, építkezési tervzet és költség irányszat, Bács községében a hivatalos órákban mindenki által betekintendők.

Bács, 1884. június hó 5-én. 3—3

Oltványi Illés, jegyző
Oser Ádám, bíró.

az európai összes gyógyforrásokból
közvetlenül megrendelt és teljes készletben levő
természetes
ásványvizek
kaphatók: FALCIONE GUSZTÁV kereskedésében ZOMBORBAN.

